

# Könyv — olvasás — könyvtár

## Beszélgetések Bryan Luckhammel Manchesterben és... Jászberényben



A manchesteri egyetem „üzemi lapja”, a *Communication* 1978. márciusi számának központi gondolata az egyetem és a közösség. Az *emberek* című közlemény illusztrációja egy lakótelep részlete, amelyről legalább félmillió, panelházban lakó magyar állampolgár jelenthetné ki: ez a mi lakótelepünk! Mint kelenföldi állampolgár, jómagam is ezt tenném, ha nem pillantanék meg ugyanezen oldalon egy másik ismerőst, *Bryan Luckham* barátomat. A manchesteri egyetem felnőtt-nevelési tanszékén dolgozó szociológus arcképe és a miénkhez is hasonlótlakótelep képe közötti összefüggés megvilágítására az *Emberek* című cikkből idézek: „Ashfield Valley Rochdale egyik úgynevezett problémaövezete. Sokemeletes panelházakból áll, ezer lakásos lakótelep. Többedmagával ez is nevezetes hely. Hírnevét, vagyis hírhedtségét annak a vandalizmusnak és kegyetlenségnek köszönheti, ami itt is tapasztalható, legalábbis eddig tapasztalható volt. Bryan Luckham, aki a közösségalkotó tevékenységek szakembere, több mint egy évvel ezelőtt elfogadta Ashfield Valley kihívását. Vallva, hogy az emberek megtaníthatók arra, hogy mindennapi életük problémáit helyesen oldják meg, szociálpolitikát és szociológiát „tanít” a lakóhelyi közösségek vezetőinek. Megtanítja őket arra is, hogyan végezhetnek kutatásokat, de a „tanítás” jelentése ebben az esetben meglehetősen eltér a hagyományostól. Segíti az embereket abban, hogy megismerve problémáikat, segíthessenek magukon, mégpedig tervek készítésével, beszélgetések és akciók ösztönzésével. Az Ashfield Valley-program a rendhagyók között is rendhagyó: Mr. Luckham a Nagy-Manchesteri Tanács társadalmi szolgálatának video-egységét irányítva nagy hatású filmet készített, amelyről a *Guardian* így számol be: „A helyi szervek már a film

forgatása közben munkához láttak: különleges feladatokat ellátó gondnokok és a lakótelepi élet gyakorlati kérdéseivel foglalkozó szakemberek kezdtek el tevékenykedni, megindult a gyerek-disco, és a lakók bekapcsolódtak a közösségi centrum programjának tervezésébe. Várható, hogy maga az illetékes miniszter is megtekintí a filmet. A közösségnevelés nemigen remélhetett volna szebb sikert, mint ezt.”

### Manchesteri beszélgetés

1975 novemberében a filmben szereplőhöz hasonló lakótelep „utcáin” sétáltunk és beszélgettünk Bryan Luckhammel Manchester egyik új lakónegyedében, a város egyik hírhedt nyomornegyedének helyén. Egy órával azelőtt az egyetemi ebédlőben találkoztunk. Miután barátom megtudta, hogy „A könyvtár a társadalomban” című könyvből (fordítása a KMK Szakkönyvtárában F 4529 szám alatt található meg!) „készültem” nagybritanniai tanulmányutamra, azt javasolta, sétáljunk, hiszen róla már mindent tudok. Csak unszolásomra ejtett mégis néhány szót arról a kutatásról, amelybe éppen belekezdett, s amelynek keretében az *olvasási szokásokat* (az olvasmányok kiválasztása, az olvasmányokkal való elégedettség, beszélgetés az olvasmányokról) kívánja vizsgálni, de közben udvariasan sürgetett, menjünk, hiszen csak két órára maradt vonatom indulásáig. Úgy tűnt, mintha örülne, hogy megszabadul a könyvtárról és az olvasásról rákényszerített beszélgetéstől. „Mit gondol, hogyan érzik itt magukat az emberek?” kérdezte Bryan barátom, amikor a szürke és szeles falanszter-lakótelepre értünk. Látva az ott élők, de otthonukat még nem lelők (bosszújának?, elkeseredésének?, elidegenülésének?) szomorú nyomait (összszefirkált falak, betört ablakok, kiégett garázsok) és ismerve Richard Hoggart jóvoltából (a *Művelődés, gondolkodás, szokások* című könyvből) az ide költözők előzményeit, elegáns válasszal lephettem volna meg vendéglátómat, de a fair play szellemében bevalóltam beavatottságom. „Mit gondol, milyen könyvtárat szeretnének az itt lakók?” hangzott váratlanul a következő kérdés. Tudtam, hogy Bryan Luckham nálam is sportszerűbb, így kizárhatom azt a lehetőséget, hogy az itt lakók közömbösebbek volnának a könyvtár iránt. A kérdés tehát azt sejtette, hogy a lakóhelyükkel kapcsolatban még kö-

zömbös lakók nem teljesen közönyösek, ha a könyvtárról van szó, magukkal hozták ide *könyvtár-képüket*. De melyet? Az előzőleg szűk utcákban, „egymás melegében élők” könyvtár-képét a mi — finoman fogalmazva — gyengébben eleresztett, de kétségkívül „embermeleg aurával” rendelkező szakszervezeti könyvtárainkéhoz éreztem hasonlóknak. Eltaláltam. A „Luckham-módszer” játékszabályai szerint most már én kérdezhetem, de már oda is érkezünk a válaszhoz: a lakótelep könyvtárához, mely egy toronyház első három szintjén helyezkedett el. Ami az alapterületét illeti, most, amikor az épülő kelenföldi könyvtár vagy egynegyedét szemünk láttára „varázsolják” irodákká, csak szomorú nosztalgia foghat el. Egy „helyét kereső” könyvtár életébe pillanthattam be néhány percre. Annak ellenére, hogy még a könyvtárhoz szokott lakók közül sem mindenki szokott hozzá ehhez az „idegen könyvtárhoz”, érezni lehetett, hogy ez a könyvtár a fontos *közösségi helyek egyike*. Délután kettő körül járt, ehhez képest eléggé élénknek találtam a forgalmat, amit elsősorban a háziasszonyoknak a magyarországinál jóval nagyobb arányával magyarázhattam. Nézegettem a könyveket, számlálgattam olvasóikat, következtettem az olvasmányok összetételére és az olvasói ízlésre. Luckham segítségemre siet. Nem magyaráz, elemez, de kézbeadja a *Romance Fiction* sorozat egyik — agyonolvasott — példányát, s közli, hogy a sorozatban évenként 30—40 kötet kerül le a „futószalagról”, és hogy a kiadó alapos „ízléskutatás” után 170—190 oldal közötti terjedelemben „optimalizálta” az olvasmányadagot. Ezek után könnyen ki lehetett találni, hogy alsó-középosztálybeli és munkáslányok és -asszonyok számára gyártott olvasmányokról van szó.

### Miért éppen Magyarországra?

ANGOL—MAGYAR KULTURÁLIS CSE-REPROGRAM

NEVE: Bryan Luckham

SZÜLETÉSI ÉVE: 1931

ÁLLAMPOLGÁRSÁGA: Brit

CSALÁDI ÁLLAPOTA: Nős

CÍME: Mr.

JELENLEGI MUNKAHELYE ÉS BEOSZTÁSA: a Manchesteri Egyetem felnőttnevelési tanszéke, vezető tanár

SZAKMAI PÁLYÁJA: 1947-től közigazgatási tisztviselő, 1955-től egyetemi hallgató Oxfordban, 1958-ban közgazdaságtudományi és politikai diploma, 1958-tól egyetemi hallgató a londoni Gazdasági Főiskolán, 1961-ben doktorátus közgazda-

ságtudományból, 1961-től szervezőtanár a manchesteri Munkásnevelési Szövetség-nél, 1964-től a szociológia előadója a manchesteri Kereskedelmi Főiskolán, 1968-tól a manchesteri Egyetemen, közben 1971—72-ben a nyasszaföldi Malawi Vezetőképző Intézetének igazgatója.

PUBLIKÁCIÓK: A könyvtár a társadalomban (1971), Kép a felnőttnevelésről (1972), Periodika-vásárlás és -olvasás (1973), A könyvpiac (1977).

SPECIÁLIS SZAKTERÜLETE: A könyvtár és az olvasás szociológiája.

A LÁTOGATÁS CÉLJA: Találkozni magyar kutatókkal és közművelődési szakemberekkel. Összehasonlító kutatás keretében az olvasási szokásokat vizsgálni, különös tekintettel az olvasás interperszonális hálózataira és az olvasmányválasztás indítékaira. Elsősorban a Könyvtártudományi és Módszertani Központ olvasáskutatási tevékenységének megismerése.

JÁRT-E MÁR MAGYARORSZÁGON: Nem

A TARTÓZKODÁS IDŐTARTAMA: Két hónap

NYELVTUDÁS: Németül és franciául eléggé jó. Alapfokú magyar nyelvtudás elsajátítására törekszem

NEM SZAKMAI ÉRDEKLŐDÉSE: Film, színház, parkok

Izland és a szocialista országok kivételével valamennyi európai országban járt már. Volt Ausztráliában, Afrikában és színesbőrű felesége rokonait látogatva Dél-Amerikában, Guayanában. Kíváncsi Magyarországra mint szocialista országra, de hogy mire kíváncsi igazán, érkezésekor még nem tudja megmondani, mert nincsenek előítéletei. Bevallja: úgy gondolta, hogy Magyarország keletebbre van, erősebben érződik itt a török hatás, furcsábbak lesznek az ételek ízei, kisebb a városiasodás foka, de a *magyarországi olvasáskutatás* eredményein (és így közvetve a magyar olvasási kultúrán) kívül alig tudott valamit Magyarországról. „Miért éppen Magyarországra?” kérdezték tőle a KMK olvasáskutatási osztályán megfordulók és azok, akikhez ellátogatott. Gondolom, ez a kérdés (a mögüle kiérezhető kisebbségi érzéssel vagy éppen provokáló álszerénységével) értékes információt jelentett barátunk számára. Meg kellett elégednünk azzal a válaszzal, hogy „Mert ez szocialista ország, mert a hozzám eljutó információk alapján úgy vélem, Magyarországon mind az olvasási kultúra, mind az olvasáskutatás színvonala meglepően magas.” Úgy érzem, ha valaki csak ennyit tud Magyarországról, azzal sem neki, sem nekünk nem kell szégyenkezni.

## Pillanatkép egy előadásról

A táblán egymás alatt a következő szavak olvashatók: televízió — rádió — iskola — szervezetek — barátok — család — könyv. Felfogható skálának is — magyarázta Bryan Luckham a KMK által szervezett olvasószolgálati továbbképző tanfolyam hallgatóinak —, amelynek egyik végpontja a legáltalánosabb és legszemélytelenebb televízió, a másik pedig *a leginkább egyedi és személyes: a könyv*. Az adott könyv, amely olvasmánnyá válik. Innen nézve másképpen lehet látni a könyvtárat, a tévénéél is nyilvánosabb intézményt, amelyet személyként lehet használni, gondoljunk csak a könyv és az olvasó közötti randevúra. Ezután arról beszél, hogyan próbál *a nyilvános könyvtár nyitottabbá válni, kilépni a közösségekbe*. Majd hirtelen, éppen, amikor kezd igazán érdekes lenni, végeszakad az előadásnak. Az előadó arra kéri hallgatóit, alkossanak nyolc-tíz fős csoportokat, és beszéljék meg a hallottakat, negyedórán húsz perc múlva várja kérdéseiket. Nem tagadja, meglepi, hogy a tanfolyamon részt vevő könyvtárosokat váratlanul éri javaslata. (Nem csodálom a kölcsönös meglepődést, hiszen az ilyen tanfolyamokon 1. nincs „hozzászólás”, mert egyetértenek az előadóval, mert közömbösek, mert nem remélnék jó választ, 2. az állandó „szóvivők” teszik fel állandó kérdéseiket, 3. mindenki azt kérdez, amit akar, azaz „egyénilag” kérdez.) A „Luckham-módszer” mégis váratlanul felül sikert arat, jó kérdések születnek, válaszul az ezúttal valóban gondolatébresztő előadásra. Nagy-Britanniában Bryan Luckham belehallgat a beszélgetésekbe, vagy csatlakozik valamelyik csoporthoz, most tapintatosan félrehúzódik. Megragadva az alkalmat a tanfolyam vezetői kérdeznak: „Az általános-egyedi és a személytelen-személyes mellett alkalmazható-e a tévével kezdődő és a könyvolvasmánnyal végződő kommunikáció-sorozat a meghatározott-szabad dimenzió is?” A válasz: „Természetesen, hiszen a sokcsatornás tévé is sokféle korlátot, sok minden által meghatározottságot jelent, a döntési lehetőség eléggé korlátozott. Egészen más a helyzet egy olvasmány kiválasztásánál és befogadásánál.”

## Hiányoznék-e a könyvtár, ha nem volna?

Ki lehet-e jelenteni, hogy a könyvtár az a közművelődési intézmény, amelyben az ember viszonylag a legszabadabban érezheti magát? Ez a kérdés néhány héttel érkezése után hangozott el, amikor már több művelődési házban, könyvtárban, klubkönyvtárban megfordultunk. Bryan Luckham arra emlékeztet, amiről

*A könyvtár a társadalomban* című könyvében is írt, hogy a közkönyvtár egy századdal ezelőtt afféle *helyreigazító-javító* feladatot betöltő intézmény, afféle szegények szabadegyeteme volt, amely inkább a munkásosztályt szolgálta, mint a társadalom kivételezett rétegeit. Bizonyítékul: a múlt század nyolcvanas-kilencvenes éveiben tíz közepes és nagy városi könyvtárban a bejegyzett tagok 63 százaléka kétkezi munkás volt. (Hogy ez milyen tekintélyes hányad, az is érzékeltetheti, hogy ma Magyarországon a közművelődési könyvtárakat használó felnőtteknek 45 százaléka fizikai dolgozó.) Ez az *elkötelezettség* a huszadik században jócskán gyengült, a könyvtár feladata inkább az lett, hogy akár az áruház, *mindenkinek a rendelkezésére álljon*. Am a könyvtárak a könnyű fajsúlyú igények sodrába kerültek, és képtelenek lettek arra, hogy lépést tartssanak a követelményekkel. A második világháború után egyszerre hangsúlyozzák a könyvtár *egyetemességét és az igényes használók* szükségleteinek előnyben részesítését. L. R. McColvin kijelenti: „Előnyben részesítem a könyvek azon fajtáit, amelyek helyett olvasóim kevesebb pótszert tudnak találni. Míg vannak emberek, akik akarnak cselekedni, gondolkodni, álmodni, tervezni, vitázni, érvelni, érdeklődni és felfedezni, inkább ezeket szolgálom.” Bryan Luckham legalább olyan súlyos érvenek tekintti azt is, hogy hiába nyitott a könyvtár a legszegényebbek számára is, ha — a szociális ellátás általánosan elismert tapasztalata szerint — *a hozzáférhetőség a leginkább támogatásra érdemesek esetében sem vezet el a használatig*. Az is nyilvánvaló, hogy az olyan tényezők, mint a szolgáltatásnak a köztudatban élő képe, a konkrét szükségletekkel való kapcsolata, a szolgáltató intézmény alkalmazottainak személye (és személyessége!) mind-mind fontos hatással vannak a használatra. A könyvtárnak módjában áll jól tenni, de hasonlítsuk csak össze az étel, a lakás, a társ hiányát a könyvtár hiányával. Luckham, a szociológus úgy véli, hogy a könyvtár kötelezettségeivel kapcsolatos vitában a pénzügyi és az erkölcsi szempontokon kívül az idevágó szociológiai felfedezések is jelentős szerepet játszhatnak. *Polónyi Péter* meghatározását idézem, mely szerint a könyvtár könyvbepozíciós hely és a társadalom művelődési folyamatait katalizáló műhely. Beszélgetőtársam elmondja, hogy egyre több (ha nem a legtöbb) angol könyvtáros „fellelőlegesen” újra fogalmazza a könyvtár szerepét, és *a könyvtárat kulturális központnak, közösségi gyűjtőpontnak* tekinti, a helyi közösség motorjának, ahol a könyvek mellett *tevékenységi formák sokasága* áll a látogatók rendelkezésére.

## És mi a helyzet az olvasás ősházájában?

A magyar könyvtárosegyesület olvasáskutatási- és -pedagógiai szakbizottságának tagjai kérdeznak, Byran Luckham válaszol:

— *Milyen ma a könyv társadalmi tekintélye az olvasás ősházájában?*

— Magyarországon magasabb a könyv presztízse, mint Nagy-Britanniában. Önöknél több könyvesbolt van, és a könyvpavilonokban is egészen jó könyveket találni. Nálunk akad olyan, 30 000 lakosú város, ahol nincs könyvesbolt. Köztudomású, hogy nálunk drágább a könyv, de az talán nem, hogy a tankönyv ingyenes. Az egyetemen a hallgatók évi 1500 forint körüli összegnek megfelelő könyvvásárlási támogatást kapnak. Az is igaz, hogy ennek csak kétharmadát költik könyvre. Úgy tűnik, az otthoni könyvgyűjtemények is Magyarországon nagyobbak. A „Jelenleg olvas-e könyvet?” kérdésre nálunk egyre kevesebb „Igen” választ kapunk; 1946-ban még a felnőtt lakosság 55, ma csak 30—40 százaléka felelt igennel.

— *A magyar vagy az angol könyvtárosok ismerik-e jobban az olvasót?*

— Nagy-Britanniában kevesebb az olvasáskutatás, mint Magyarországon, de a kutatások nagyobb része a könyvtárhoz kapcsolódik. Az idősebb könyvtárosok szociológiai tudása jóval alacsonyabb a kívántnál, a fiataloknál viszont szociológiai megalapozottságú, új típusú tevékenységekkel egészítik ki a hagyományos könyvtárosi munkát: elmennek a családokhoz, közösségekhez, klubokba, szervezetekbe, meglátogatják a házhöz kötött anyákat, öregeket. Az egyéni igények kielégítésének és a könyvtáros—olvasó kapcsolat személyességének hangsúlyozása mellett tudomásul kell venni azt is, hogy valamennyi olvasóval foglalkozni utópia, kisebb csoport a könyvtáros—olvasó kapcsolat megfelelő formája. A nehezen olvasók, a helytörténettel foglalkozó, a családjuk történetét kutató olvasók öt-tizenöt fős csoportjai alkalmas közegei a tanárhoz hasonlítható tevékenységre vállalkozó könyvtárosoknak. A felnőtt lakoságnak még mindig 25—30 százaléka könyvtári tag, megtartásukhoz feltétlenül jobban meg kell ismerni őket, jobb ismerésükhöz pedig elengedhetetlenek a szociológiai kutatások. Erre korábban csak magánidejünkben volt lehetőségük a könyvtárosoknak. Meglepve tapasztalom, hogy a magyar könyvtárosok százai vesznek részt igen komoly kutatásokban.

— *Ahhoz, hogy megírja A könyvtár a társadalomban című híres könyvének javított-bővített változatát, milyen újabb kutatásokra lenne szükség?*

— Úgynevezett „mikro-kérdésekre” összpontosítanék. Különböző típusú közösségekben vizsgálnám meg a könyvtár szerepét, különböző közösségek könyvtárképét. Magyar kollégáimmal együtt én is nagyobb figyelmet fordítanék az egyéni életükre. Sokkal részletesebben megvizsgálnám, hogyan használják a könyvet az emberek. Fontos részletkérdésnek tartom az úgynevezett „felszabdalt élményt”. Egyre gyakoribb nálunk, hogy az emberek egyszerre 4—5 könyvet olvasnak. Ma nálunk a leegyszerűsített tartalmi kivonatokat tartalmazó könyv (a digest) és az esszégyűjtemény a legnépszerűbb olvasmány. Nálunk a könyv inkább eszköz, mint élményforrás. Az egyéni olvasó és a körülhatároltabb olvasói csoportok felé kell fordulni, amint a KMK kutatói is teszik, hiszen nem sokra megyünk ilyen kategóriákkal, mint a „munkásolvasó” és a „fiatal olvasó”.

— *Vannak-e egyáltalán olvasótípusok vagy csupán egyéni olvasók léteznek?*

— A brit könyvtárosok többsége csak egyéni olvasókról tud, de többségük nem akar magánügyeikbe beavatkozni, márpedig, mondják gyakran, az olvasás a legszentebb magánügyek egyike. Az olvasótípuson leggyakrabban bizonyos olvasmánytípusok olvasóit értik, pedig tudvalevő, hogy azonos típusú olvasmányok is mennyire különbözőképpen funkcionálhatnak.

— *Magyarország érvényesülnek az olvasáskutatás eredményei a könyvtári gyakorlatban?*

— Magyarországon erre könnyebb válaszolni. Önöknél, úgy érzem, több alkalmazható eredmény van, annak ellenére, hogy a kutatásaik egy része inkább alap-kutatás jellegű. Ne feledjék azt sem, hogy a brit könyvtárakban jóval több nem könyv jellegű dokumentum van, mint Önöknél, ezért ilyen kérdésekkel is foglalkozni kell: Kik, miért, hogyan használják a kazettát és a magnószalagot? Nálunk kevesebbet foglalkozik a könyvtáros az ízlés formálásával, de úgynevezett „tanulmányi csomagot” állítanak össze a szabadegyetemi hallgatóknak, és még sokféleképpen segítik az egyéni tanulást.

— *Van-e a brit könyvtárakban krimi, giccs, lektúr?*

— A könyvállományuk ugyan csak 40 százaléka szépirodalom, de a forgalomnak 70 százaléka, ennek pedig jelentékeny hányada ilyen olvasmány. A könyvtárosok nézetei ebben a tekintetben eléggé eltérnek, így az egyes könyvtárak gyakorlata is. Úgy látom, hogy a könyvállomány összetétele eléggé hasonló a magyar közművelődési könyvtárakban, nálunk egyéni arculatú. Könyvtárosaink egyik része több könnyű irodalmat szerezne be, némelyek azért, mert első lép-

csőnek tekintik ezeket a könyveket, mások pedig ezzel szeretnének kedvében járni a lakosságnak.

— *Milyen társadalmi rétegek vesznek részt a felnőttoktatásban? Ösztönzik-e a hallgatókat az oktatási intézmények a könyvtárhasználatra?*

— A kötelező oktatás nálunk az ötödiktől a tizenhatodik életévig tart, de még csak öt éve. Kétmillió ember még nem tud rendszeresen olvasni, nem értik a hivatalos nyelvet. Zömük persze öreg ember, szakképzetlen munkás, színesbőrű. A szakszervezetek és a nőszövetségek tanfolyamain kívül rendkívül fontos szerep jut

az értelmiségiek és a munkába visszatérők továbbképzésének. Ne feledjék, az angol férjezett nők 40 százaléka most éppen nem dolgozik, de a jövőben szeretne. A könyvtárak harminc része nemcsak állományának alakításával és a már említett „tanulmányi csomagokkal” segíti a felnőttoktatást, hanem egyebek között *tantermekkel* is. Nagyon szerencsésnek tartom, hogy rendszeresen szerveznek olyan, egy-két napos konferenciákat, ahová tanárokat és könyvtárosokat hívnak meg.

(Folytatjuk)

Kamarás István

a lapokban olvastuk

## Ajándék?

Ajándékot kapni öröm. Tudják ezt a szakszervezeti könyvtár dolgozói is, akik fáradhatatlanul szervezik a különféle kulturális akciókat; író-olvasó találkozót, gyermekfoglalkozást, irodalmi estet. Igaz, amit tesznek, végül is nem ajándék — munkájukat végzik. De mégis, elfogultság nélkül megállapítható, nem csupán legutóbbi két rendezvényük plakátjára írható alcímként a szó: ajándékműsor. A könyvtár minden ilyen akciója kicsit a könyvtárosok ajándéka is. Olyan meglepetés, amely igyekezetük nélkül jóval ritkábban kopogtatna a kultúrház üvegajtáján.

Csak egy baj van. A könyvtárosok nem értnek a varázsláshoz. Nem tudnak elővarázsolni színészt, énekest vagy költőt. Csak annyira futja erejükből, hogy előzetesen megállapodjanak velük. Amint szokás. Telefonon, levélben. Hogy mikor — hol —, mit és mennyiért. Utána vagy jönnek, vagy nem. Múlt héten például nem jöttek. Csütörtökön jó lett volna elővarázsolni *Paudits Bélát* valahonnan, akire 150 iskolás várt. Ajándékműsört ígértek nekik a kultúrházban. Ehelyett egymást nézték. Egy órán át. Hátha megjön. Csak késik. De nem jött. Láttam az egyik könyvtáros arcát. Varázsolni akart. De nem sikerült. A gyerekek visszamentek az iskolába. Az ajándék elmaradt.

Aztán hétfőn is jól jött volna egy kis varázslás. Az ünnepi könyvhét megnyitó ajándékműsorán. Ötven ember várta az ajándékot. Ajándékot kapni öröm. Azt mondják, adni még nagyobb. Gyanítom, a könyvtár dolgozói kezdik másképp gon-

dolni az utóbbi állítást. Figyeltem egyiküket. Varázsolni próbált. Előteremtteni *Wagner Gertrúd* énekes-gitáros partnerét, akinek pengetése fél órával a meghirdetett időpont után sem hangzott fel a kultúrház folyosóján. Az előadóest szőlóba fulladt. *Grigorisz Papadimitriu* aznap csak a meghívókon szerepelt.

Azt hiszem, nincs más hátra, meg kell tanulniuk varázsolni a szakszervezeti könyvtár dolgozóinak. Szinte magam előtt látom, amint hármán összehajolnak, büvös szavakat mormolnak félhangosan, füst gomolyog és hopp — megjelenik a kívánt személy. Tudom, fáradságos és veszélyes ez a vállalkozás, mert ha nem sikerül, oda a közönség bizalma. Közönséget varázsolni pedig a legnehezebb. Az vagy jön, vagy nem jön. A közönséggel szerződést sem lehet kötni. Azt csak megnyerni lehet — kitartó munkával, színvonalas műsorokkal. Ez utóbbit pedig, úgy tűnik, csak varázslással lehet biztosítani. Jobb megoldás nincs.

Azaz, mégis. Hátha. Talán félreértés az egész. Talán csak meg kéne magyarázni az említett elmaradónak, hogy az ajándékműsor nem úgy értendő, hogy ők ajándékoznak és akkor, ha kedvük tartja. Amit tesznek, nem szívség — még itt Szigethalmon sem, hanem pénzért, szerződésben vállalt (el)kötelezettség. És nem az a meglepetés, ha eljönnek a megbeszélt időpontra, hanem ha többet adnak az elvártnál. Mint például a könyvtár dolgozói.

—rg

Fényszóró (Csepel Autógyár)